

**На вниманието на членовете на научното жури,
определено със Заповед N P-109-142/23.02.2023,
издадена от Зам.-Ректора на МУ - Варна**

РЕЦЕНЗИЯ

на научната продукция на гл. асистент д-р Живка Стойкова Демирева-Калчева, д.б., МУ – Варна

във връзка с процедура за заемане на академична длъжност „ДОЦЕНТ“ по специалност „Вирусология“

от проф. дмн Радка Младенова Аргирова, специалност „вирусология“,
Аджибадем Сити Клиник УМБАЛ „Токуда“, София

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Представям на вашето внимание настоящата рецензия във връзка с обявен в ДВ, бр.102/23.12.2022 г. конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“ към Катедра „Микробиология и вирусология“ към МУ – Варна и съгласно Заповед N P-109-142/23.02.2023, издадена от Зам.-Ректора на МУ – Варна.

Главен асистент д-р Живка Стойкова Демирева-Калчева е родена през 1977 г. в град Варна. В 1996 г. завършва III Природо-математическата гимназия „Акад. Методий Попов“, Варна, профил биология, с разширено изучаване на английски език, след което постъпва в МУ-Варна. Завършва през 2002 г., после работи последователно в ЦСМП – Добрич и Варна, кратко време – в РИОКОЗ - Варна. Постъпва като хоноруван асистент в катедрата по хигиена и медицина на бедствените ситуации, а след това – в катедрата по микробиология и вирусология в МУ-Варна. Понастоящем е главен асистент към същата катедра и главен асистент към Лаборатория по вирусология в УМБАЛ „Св. Марина“ Варна. През 2011 г. публикува първата си статия, а през 2012 г. полага успешно държавен изпит по вирусология и ѝ е призната специалност „вирусология“. През 2018 г. защитава успешно докторска дисертация на тема „Сероепидемиологични и молекулярно-генетични проучвания на цитомегаловирусната инфекция при рискови групи“, като изследванията ѝ в тази област продължават и се обогатяват и по-късно.

В настоящия конкурс д-р Стойкова се представя с 38 научни публикации, от които 1 дисертационен труд (2018), 10 са представени като равностойни на монография (по кварталната система съответстват на сумарно 150 точки при изискуем минимум от 100), други 15 отговарят на изискванията като реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Web of Science и Scopus, по кварталната система съответстват на сумарно 210 точки (при изискуем минимум от 200), като някои от тях – с IF и 1 публикация е глава от книга без IF. Открити са общо 66

цитирания, като броят на цитиранията в научни издания и публикации реферирани и индексирани в световноизвестните бази данни с научна информация Web of Science и Scopus е 25, които съответстват на изискуемия минимум от 50 точки. Освен това, д-р Стойкова е участник в 28 научни форума като докладчик или в постерни сесии. Тясно свързана с научната ѝ продукция е и участието и в 4 конкурсно финансирани научни проекта, в един от които тя е главен изследовател, а в друг - ръководител за оставащото време на проекта.

Първата област на изследванията на д-р Стойкова формулирам **Серологичен скрининг за разпространението на CMV и EBV в общата популация и в различни рискови групи от нея.** Основен принос в тази област е установяването на прогнозния популационен риск от вътреутробно предаване на CMV - 7% тотално за регион Варна и 1% риск от предаване при имунни бременни жени (**B4.8**). Важно е, че е получено потвърждение на резултатите от ретроспективното проучване с проспективно изследване на бременни жени. Дефинирано е влиянието на възрастта и пола върху началото на първичната EBV инфекция чрез anti EBV VCA IgM с пикове в две възрастови групи 1 – 5 г. и 11 - 20 г. (**G7.8**). Анализирани са и динамиката в разпространението на тези две инфекции в сравнение с предходни проучвания. Посочените от мене статии към момента са цитирани 3 пъти в наши и чужди научни издания.

В следващата научна област са представени публикации, анализиращи и оценяващи възможностите на различни допълнителни лабораторни методи като тестовете за авидност, имуноблот и RT-PCR в помощ на диагностиката, както и за определянето на давност на инфекцията. Оригинално за страната е приложеното използване на неинвазивен клиничен материал – слюнка - в PCR анализ при симптоматично новородено със съмнение за CMV инфекция, резултатът от което дава възможност за съвременно стартиране на специфично лечение. В тази област на изследване отбелязвам публикации (**B4.2.; B4. 3.; B4. 9**) с 3 цитирания в чужди научни издания.

В другата научна област на изследване - **Латентни вирусни инфекции при пациенти с онкохематологични заболявания и при имунокомпроментирани пациенти** – са повечето публикации и цитирания на кандидатката – 7 публикации, 7 цитирания, последните се отнасят за 2 статии – **B4.1** и **G8.1**. Потвърдена е необходимостта от въвеждане в рутинната практика на RT-PCR, като метод на избор за доказване на реактивация на латентни вирусни инфекции (CMV, EBV, BKV) при пациенти под имunosупресия по повод основното заболяване, след трансплантация на солидни органи и хемопоетични стволови клетки. Анализирани са значението на допълнителните серологични диагностични тестове като anti-EA-(D) IgM и anti-EA-(D) IgG при различни групи имунокомпрометирани пациенти. Специално подчертавам, че макар и с потвърдителен характер, тези приноси са от изключително значение за клиничната практика в областта на трансплантологията.

Следват интересите на кандидатката в област **Остри и хронични вирусни хепатити** (статии **B4. 4.; G7. 1.; G7. 5.; G7. 9.; G7. 12** и *единствена статия от група 3 – публикации, извън минималните наукометрични изисквания за заемане на АД „доцент“*). В тази област са засегнати много различни аспекти на инфекциите с хепатотропни вируси: Направен е задълбочен анализ на окултия хепатит В при пациенти с чернодробна дисфункция. Данните показват, че окултният хепатит В е по-

разпространен от очакваното и може да бъде разглеждан като значителен рисков фактор за развитието на по-тежки чернодробни увреждания и важен онкогенен фактор за развитие на цироза и хепатоцелуларен карцином.

Проучването на **поствакциналния имунитет срещу HBV** на голяма кохорта от здравни работници показва необходимостта от бустерни дози за много от тях. Оценени са вирусологичните отговори при антивирусна терапия на пациенти с хроничен HBV/HDV хепатит – едно от малкото подобни изследвания в страната. Установена е по-висока от средната за региона и страната честота на HBsAg и anti-HCV позитивност при пациентите с Неходжкинови лимфоми, възможен значим рисков фактор за развитието на тези заболявания. Важно е, че тези изследвания се продължават от кандидатката.

Като вирусолог, д-р Стойкова не е останала настрана и от пандемията COVID-19 – прочетох с интерес публикации **B4.10, Г7.2 и Г7.7** – и трите са актуални и поставят важни въпроси за обсъждане. Последните са публикувани в списания с висок IF и най-вероятно предстои да ги видим цитирани. Оценявам много високо факта, че през пандемията кандидатката и екипът вирусолози и микробиолози са намерили време да поставят пред медицинската общественост важни диагностични проблеми.

По отношение на проучване какъв е клиничният повод за изследване за HIV в УМБАЛ „Св. Марина“, Варна, се оказва, че първа най-честа клинична манифестация като основание за HIV тестване е двустранната пневмония, неподдаваща се на лечение с конвенционални антибактериални средства и второ, че лицата живеещи с HIV инфекция най-често са ко-инфектирани със сифилис. Тези изследвания са важни и необходими, но от научна гледна точка са с потвърдителен характер.

След обстойно запознаване с трудовете и участията на д-р Стойкова пред мен се очертава образа на прецизен изследовател на редица важни актуални и недостатъчно изяснени вирусни инфекции в своя регион – Североизточна България. Напълно съм съгласна с разпределението в 6 групи на основните теми на заниманията на кандидатката, както и с **изводите и приносите от изследванията ѝ**. Тъй като в своето развитие д-р Стойкова е следвала своите учители – доц. В. Русев и доц. Л. Иванова, съвсем разбираемо е, че днес разполагаме не само с данни за разпространението на редица вирусни инфекции в тази област, но виждаме и тенденциите на това разпространение във времето, както и значението на диагностиката и антивирусната терапия за това разпространение, а и за патологията на целия регион. **Следователно, налице е приемственост в тематично отношение, съчетана с актуализиране на методите на изследване, разширяване обхвата на таргетните групи – обект на изследванията и обогатяване на изводите с нови приноси от тези изследвания.**

Академичната длъжност „доцент“ изисква и сериозна преподавателска работа. Благодарение на отличното знание и ползване на английски език, д-р Живка Стойкова се справя успешно с преподаването – тя има общо 15 г., 9 мес. и 22 дни преподавателски стаж, в това число – учебна натовареност – далеч над задължителните 220 ч. Учебната и натовареност включва както обучение на български, така и на английски език /последната доминира/, при това – с упражнения и лекции.

Познавам лично д-р Живка Стойкова, с която сме работили заедно по време на престоите и в София. Тя е задълбочен, точен изследовател, с трайни интереси във вирусологията, което се доказва и от научната и продукция.

В заключение, комплексната оценка на научно-изследователската и преподавателската дейности на кандидатката, приносите и участията и в пропагандиране на научните постижения в нейната област, дългогодишният ѝ личен и обществен опит в обучението по съвременна вирусология, както и личните и качества, ми дават увереност да гласувам положително за заемането от главен асистент д-р Живка Стойкова Демирева-Калчева, д.б., на академичната позиция „доцент“ в МУ – Варна. Нейните постижения далеч надхвърлят необходимия минимум за „доцент“, поради което убедено предлагам и на членовете на уважаемото научно жури да гласуват положително. Така МУ-Варна ще се обогати с опитен и сериозен клиничен вирусолог, който ще продължи изследователската и преподавателска традиция по вирусология не само във Варна, но и в България.

София, 01.05.2023

РЕЦЕНЗЕНТ:

